

Υπόθεση C-825/21

**Σύνοψη της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως κατά το άρθρο 98,
παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου**

Ημερομηνία καταθέσεως:

23 Δεκεμβρίου 2021

Αιτούν δικαστήριο:

Cour de cassation (Βέλγιο)

Ημερομηνία της αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου:

13 Δεκεμβρίου 2021

Αναιρεσείουσα:

UP

Αναιρεσίβλητο

Centre public d'action sociale de Liège

1. Αντικείμενο και στοιχεία της διαφοράς

- 1 Στις 24 Σεπτεμβρίου 2014, απορρίφθηκε η αίτηση της αναιρεσείουσας για τη χορήγηση ασύλου και στις 13 Οκτωβρίου 2014 της κοινοποιήθηκε διαταγή προς εγκατάλειψη της επικράτειας.
- 2 Στις 16 Οκτωβρίου 2014, η αναιρεσείουσα προσέφυγε ενώπιον του Conseil du contentieux des étrangers [Συμβουλίου επίλυσης ενδίκων διαφορών αλλοδαπών] κατά της απορριπτικής αποφάσεως.
- 3 Στις 19 Ιανουαρίου 2015, η αναιρεσείουσα υπέβαλε αίτηση χορηγήσεως άδειας διαμονής για ιατρικούς λόγους.
- 4 Στις 8 Ιουνίου 2015, η αίτηση αυτή κρίθηκε παραδεκτή, οπότε χορηγήθηκε στην αναιρεσείουσα βεβαίωση εγγραφής σε μητρώο (άδεια προσωρινής διαμονής). Κατόπιν τούτου, το Centre public d'action sociale de Liège (Δημόσιο κέντρο κοινωνικής δράσεως Λιέγης) της χορήγησε οικονομικό βοήθημα.

- 5 Στις 22 Ιουλίου 2015, το Conseil du contentieux des étrangers απέρριψε την προσφυγή που άσκησε η αναιρεσείουσα κατά της απορριπτικής αποφάσεως της 24ης Σεπτεμβρίου 2014.
- 6 Στις 20 Απριλίου 2016, το Office des étrangers [Υπηρεσία αλλοδαπών] έκρινε αβάσιμη την αίτηση χορηγήσεως άδειας διαμονής για ιατρικούς λόγους. Η βεβαίωση εγγραφής σε μητρώο (άδεια προσωρινής διαμονής) έπαψε να της χορηγείται.
- 7 Η αναιρεσείουσα άσκησε προσφυγή κατά της αποφάσεως αυτής ενώπιον του Conseil du contentieux des étrangers. Η εν λόγω προσφυγή δεν έχει ανασταλτικό αποτέλεσμα.
- 8 Το Centre public d'action sociale de Liège ανακάλεσε τη χορήγηση οικονομικού βοηθήματος από 1ης Μαΐου 2016.
- 9 Με απόφαση της 7ης Νοεμβρίου 2016, το tribunal du travail de Liège [δικαστήριο εργατικών διαφορών Λιέγης] απέρριψε την προσφυγή που άσκησε η αναιρεσείουσα κατά της ως άνω ανακλήσεως της χορηγήσεως οικονομικού βοηθήματος.
- 10 Στις 15 Μαρτίου 2017, το cour du travail de Liège απέρριψε την έφεση που άσκησε η αναιρεσείουσα κατά της αποφάσεως αυτής.
- 11 Το cour du travail de Liège έκρινε, κατ' ουσίαν, ότι τα αποτελέσματα της διαταγής προς εγκατάλειψη της επικράτειας, η οποία κοινοποιήθηκε στην αναιρεσείουσα πριν εκείνη υποβάλει αίτηση χορηγήσεως άδειας διαμονής για ιατρικούς λόγους, είχαν ανασταλεί παρά το γεγονός ότι η διαταγή εξακολουθούσε να υφίσταται, η δε διαταγή ανέκτησε την πλήρη ισχύ της όταν οι βεβαιώσεις εγγραφής σε μητρώο έπαψαν να χορηγούνται. Ως εκ τούτου, η αναιρεσείουσα, η οποία δεν διαμένει πλέον νομίμως στο Βέλγιο, δεν δικαιούται να λαμβάνει το επίμαχο οικονομικό βοήθημα.
- 12 Το Cour de cassation [Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο], ενώπιον του οποίου ασκήθηκε αναίρεση κατά της αποφάσεως αυτής, υποβάλλει προδικαστικό ερώτημα στο Δικαστήριο.

2. Επίμαχες διατάξεις

Δίκαιο της Ένωσης

Οδηγία 2008/115/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2008, σχετικά με τους κοινούς κανόνες και διαδικασίες στα κράτη μέλη για την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών

- 13 Το κεφάλαιο II, με τίτλο «Παύση της παράνομης παραμονής», προβλέπει στο άρθρο 6 τα εξής:

«Απόφαση επιστροφής

1. Τα κράτη μέλη εκδίδουν απόφαση επιστροφής για υπηκόους τρίτης χώρας που διαμένουν παράνομα στο έδαφός τους, με την επιφύλαξη των εξαιρέσεων που προβλέπονται στις παραγράφους 2 έως 5.

[...]

4. Τα κράτη μέλη μπορούν να αποφασίσουν, ανά πάσα στιγμή, να χορηγήσουν αυτόνομη άδεια διαμονής ή άλλη άδεια που παρέχει δικαίωμα παραμονής για λόγους φιλευσπλαχνίας, ανθρωπιστικούς ή άλλους λόγους, σε υπήκοο τρίτης χώρας ο οποίος διαμένει παράνομα στο έδαφός τους. Στην περίπτωση αυτή, δεν εκδίδεται απόφαση επιστροφής. Εφόσον η απόφαση επιστροφής έχει ήδη εκδοθεί, τότε αυτή ανακαλείται ή αναστέλλεται για τη διάρκεια ισχύος του τίτλου διαμονής ή άλλης άδειας που παρέχει δικαίωμα παραμονής.

[...]

14 Το άρθρο 8, με τίτλο «Απομάκρυνση», προβλέπει τα εξής:

«1. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν όλα τα αναγκαία μέτρα για να εκτελέσουν την απόφαση επιστροφής, εάν δεν έχει χορηγηθεί χρονικό διάστημα οικειοθελούς αναχώρησης σύμφωνα με το άρθρο 7, παράγραφος 4 ή εάν ο συγκεκριμένος υπήκοος δεν έχει συμμορφωθεί με την υποχρέωση επιστροφής εντός της προθεσμίας οικειοθελούς αναχώρησης που έχει χορηγηθεί σύμφωνα με το άρθρο 7.

[...]

6. Τα κράτη μέλη προβλέπουν αποτελεσματικό σύστημα ελέγχου της αναγκαστικής επιστροφής».

Εθνικό δίκαιο

Loi du 8 juillet 1976 organique des centres publics d'action sociale (οργανικός νόμος της 8ης Ιουλίου 1976 περί των δημόσιων κέντρων κοινωνικής δράσης)

15 Το άρθρο 1 προβλέπει τα εξής:

«Κάθε πρόσωπο δικαιούται κοινωνικής αρωγής. Σκοπός της κοινωνικής αρωγής είναι να παρέχεται σε κάθε πρόσωπο η δυνατότητα να διάγει βίο συνάδοντα με την ανθρώπινη αξιοπρέπεια.

Συνίστανται δημόσια κέντρα κοινωνικής δράσης τα οποία, υπό τις προϋποθέσεις που καθορίζονται από τον παρόντα νόμο, έχουν ως αποστολή να διασφαλίζουν την ως άνω αρωγή».

16 Το άρθρο 57 προβλέπει τα εξής:

« § 1. Με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 57ter το δημόσιο κέντρο κοινωνικής δράσης έχει ως αποστολή να διασφαλίζει στα πρόσωπα και στις οικογένειες την αρωγή που οφείλεται από το κοινωνικό σύνολο.

[...]

Η αρωγή αυτή δύναται να είναι υλική, κοινωνική, ιατρική, ιατρικο-κοινωνική ή ψυχολογική.

§ 2. Κατά παρέκκλιση από τις λοιπές διατάξεις του παρόντος νόμου, η αποστολή του δημόσιου κέντρου κοινωνικής δράσης περιορίζεται:

1° στην παροχή επείγουσας ιατρικής βοήθειας σε αλλοδαπό που διαμένει παράνομα εντός του Βασιλείου·

[...]

Η παραμονή στο Βασίλειο αλλοδαπού ο οποίος δηλώνει πρόσφυγας και έχει ζητήσει να του αναγνωριστεί το καθεστώς του πρόσφυγα είναι παράνομη οσάκις η αίτηση ασύλου έχει απορριφθεί και του έχει κοινοποιηθεί εκτελεστική διαταγή προς εγκατάλειψη της επικράτειας. [...] »

Loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers (νόμος της 15ης Δεκεμβρίου 1980 περί της εισόδου στην επικράτεια, της διαμονής, της εγκαταστάσεως και της απομακρύνσεως των αλλοδαπών)

17 Το άρθρο 9ter προβλέπει τα εξής:

«§ 1 Αλλοδαπός που διαμένει στο Βέλγιο [...] και πάσχει από ασθένεια που εγκυμονεί σοβαρούς κινδύνους για τη ζωή ή τη φυσική του ακεραιότητα ή πραγματικό κίνδυνο απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισεως, οσάκις δεν υπάρχει κατάλληλη θεραπευτική αγωγή στη χώρα καταγωγής του ή στη χώρα στην οποία διαμένει, μπορεί να ζητήσει άδεια διαμονής στο Βασίλειο [...]»

Arrêté royal du 17 mai 2007 fixant des modalités d'exécution de la loi du 15 septembre 2006 modifiant la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers (βασιλικό διάταγμα της 17ης Μαΐου 2007 σχετικά με τη θέσπιση εκτελεστικών διατάξεων του νόμου της 15ης Σεπτεμβρίου 2006 ο οποίος τροποποιεί τον νόμο της 15ης Δεκεμβρίου 1980, περί της εισόδου στην επικράτεια, της διαμονής, της εγκαταστάσεως και της απομακρύνσεως των αλλοδαπών)

18 Το άρθρο 7 προβλέπει τα εξής:

«[...]

Εξαιρουμένων των περιπτώσεων που μνημονεύονται στο άρθρο 9ter, § 3 του νόμου, το εξουσιοδοτημένο από τον Υπουργό πρόσωπο εντέλλεται τη δημοτική αρχή να εγγράψει τον ενδιαφερόμενο στο μητρώο αλλοδαπών και να του χορηγήσει βεβαίωση εγγραφής στο μητρώο, υποδείγματος Α. [...]»

19 Το άρθρο 8 προβλέπει τα εξής:

«Η άδεια προσωρινής διαμονής και το πιστοποιητικό εγγραφής στο μητρώο αλλοδαπών που εκδίδονται βάσει του άρθρου 9ter του νόμου έχουν διάρκεια ισχύος τουλάχιστον ενός έτους».

3. Επιχειρήματα της αναιρεσείουσας

20 Η αναιρεσείουσα υποστηρίζει, κατ' ουσίαν, ότι η βεβαίωση εγγραφής στο μητρώο επιτρέπει σε εκείνον που αιτείται τη χορήγηση άδειας διαμονής για ιατρικούς λόγους να διαμένει [στη χώρα], έστω προσωρινώς και επισφαλώς, και, ως εκ τούτου, συνεπάγεται τη σιωπηρή ανάκληση της προηγουμένως κοινοποιηθείσας διαταγής προς εγκατάλειψη της επικράτειας. Κατά συνέπεια, η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση δεν μπορούσε να βασιστεί στην εν λόγω διαταγή προς εγκατάλειψη της επικράτειας προκειμένου να κριθεί ότι η αναιρεσείουσα ήταν παρανόμως διαμένουσα κατά το κρίσιμο εν προκειμένω χρονικό διάστημα από 1ης Μαΐου έως τις 2 Νοεμβρίου 2016 και δεν μπορούσε, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 57, § 2, του loi du 8 juillet 1976, να λαμβάνει κοινωνική αρωγή πέραν της επείγουσας ιατρικής βοήθειας.

4. Εκτίμηση του Cour de cassation

21 Κατά το άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 2008/115, τα κράτη μέλη εκδίδουν απόφαση επιστροφής για υπηκόους τρίτης χώρας που διαμένουν παράνομα στο έδαφός τους.

22 Δυνάμει του άρθρου 6, παράγραφος 4, της οδηγίας 2008/115, τα κράτη μέλη μπορούν να αποφασίσουν, ανά πάσα στιγμή, να χορηγήσουν αυτόνομη άδεια διαμονής ή άλλη άδεια που παρέχει δικαίωμα παραμονής για λόγους φιλευσπλαχνίας, ανθρωπιστικούς ή άλλους λόγους, σε υπήκοο τρίτης χώρας ο οποίος διαμένει παράνομα στο έδαφός τους, στη δε περίπτωση αυτή, εφόσον η απόφαση επιστροφής έχει ήδη εκδοθεί, τότε αυτή ανακαλείται ή αναστέλλεται για τη διάρκεια ισχύος του τίτλου διαμονής ή άλλης άδειας που παρέχει δικαίωμα παραμονής.

23 Το άρθρο 8, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής, προβλέπει ότι τα κράτη μέλη λαμβάνουν όλα τα αναγκαία μέτρα για να εκτελέσουν την απόφαση επιστροφής.

24 Με την απόφαση της 19ης Ιουνίου 2018, Gnandi (C-181/16, EU:C:2018:465), το Δικαστήριο διαπίστωσε ότι η διαταγή προς εγκατάλειψη της εθνικής επικράτειας, η οποία εκδόθηκε από το Office des étrangers [Υπηρεσία Αλλοδαπών] του

Βελγίου και αφορούσε υπήκοο τρίτης χώρας κατόπιν της απορρίψεως της αιτήσεώς του παροχής διεθνούς προστασίας, συνιστά απόφαση επιστροφής κατά την έννοια του άρθρου 3, σημείο 4, της οδηγίας 2008/115/EK.

- 25 Στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 15ης Φεβρουαρίου 2016, N. (C-601/15 PPU, EU:C:2016:84), το αιτούν δικαστήριο, ήτοι το Conseil d'État [Συμβούλιο της Επικρατείας] των Κάτω Χωρών, είχε διευκρινίσει ότι, κατά τη νομολογία του, η υποβολή αιτήσεως ασύλου από πρόσωπο για το οποίο έχει κινηθεί διαδικασία επιστροφής καθιστά αυτοδικαίως άκυρη τυχόν προγενέστερη απόφαση περί επιστροφής. Το Δικαστήριο επισήμανε συναφώς ότι, σε κάθε περίπτωση, η πρακτική αποτελεσματικότητα της οδηγίας 2008/115 επιβάλλει η διαδικασία που έχει κινηθεί βάσει της ίδιας οδηγίας και στο πλαίσιο της οποίας έχει εκδοθεί απόφαση περί επιστροφής, να μπορεί να επαναληφθεί από το σημείο κατά το οποίο διακόπηκε λόγω της υποβολής αιτήσεως διεθνούς προστασίας, εάν η αίτηση απορριφθεί κατά την πρωτοβάθμια διαδικασία· ότι ειδικότερα, τα κράτη μέλη υποχρεούνται να μην παρακωλύουν την επίτευξη του σκοπού που επιδιώκει η εν λόγω οδηγία, ήτοι την καθιέρωση αποτελεσματικής πολιτικής απομακρύνσεως και επαναπατρισμού των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών· προσέθεσε ότι ως προς το σημείο αυτό, τόσο από την υποχρέωση καλόπιστης συνεργασίας που υπέχουν τα κράτη μέλη από το άρθρο 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ, η οποία υπενθυμίζεται στη σκέψη 56 της αποφάσεως El Dridi (C- 61/11 PPU, EU:C:2011:268), όσο και από τις απαιτήσεις αποτελεσματικότητας για τις οποίες γίνεται λόγος, μεταξύ άλλων, στην αιτιολογική σκέψη 4 της οδηγίας 2008/115 προκύπτει ότι η υποχρέωση την οποία επιβάλλει το άρθρο 8 της οδηγίας αυτής στα κράτη μέλη να προβαίνουν στην απομάκρυνση, στις προβλεπόμενες στην παράγραφο 1 του ίδιου άρθρου περιπτώσεις, πρέπει να εκπληρώνεται εντός του συντομότερου δυνατού χρόνου· ότι η υποχρέωση αυτή δεν θα τηρούνταν στην περίπτωση που η εκτέλεση αποφάσεως επιστροφής καθυστερεί για τον λόγο ότι, μετά την απόρριψη της αιτήσεως διεθνούς προστασίας κατά την πρωτοβάθμια διαδικασία, η επανάληψη της διαδικασίας που περιγράφηκε στην προηγούμενη σκέψη δεν είναι δυνατή από το σημείο στο οποίο διακόπηκε, αλλά μόνον από την αρχή.
- 26 Εν προκειμένω το Cour de cassation εκτιμά ότι ο προβαλλόμενος λόγος αναιρέσεως καθιστά αναγκαία την ερμηνεία των άρθρων 6 και 8 της οδηγίας 2008/115/EK.
- 27 Επομένως, προτού αποφανθεί, αποφασίζει να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο ερώτημα.

5. Το προδικαστικό ερώτημα

- 28 Το Cour de cassation αναστέλλει την ενώπιόν του διαδικασία μέχρις ότου το Δικαστήριο εκδώσει την προδικαστική απόφασή του επί του ακόλουθου προδικαστικού ερωτήματος:

Αντιβαίνει στα άρθρα 6 και 8 της οδηγίας 2008/115/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2008, σχετικά με τους κοινούς κανόνες και διαδικασίες στα κράτη μέλη για την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών, διάταξη του εθνικού δικαίου κατά την οποία η χορήγηση άδειας η οποία παρέχει δικαίωμα διαμονής στο πλαίσιο της εξετάσεως αιτήσεως χορηγήσεως άδειας διαμονής για ιατρικούς λόγους που υποβλήθηκε παραδεκτώς λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω κριτηρίων, υποδηλώνει ότι ο υπήκοος τρίτης χώρας επιτρέπεται να παραμείνει στην εθνική επικράτεια, έστω και προσωρινώς και επισφαλώς, κατά τη διάρκεια εξετάσεως της αιτήσεως αυτής και ότι, ως εκ τούτου, η χορήγηση της ως άνω άδειας συνεπάγεται τη σιωπηρή ανάκληση της προηγουμένως εκδοθείσας στο πλαίσιο διαδικασίας ασύλου αποφάσεως επιστροφής, προς την οποία είναι ασυμβίβαστη;